

Förhandla om kärnvapenedrustning

Skyldighet enligt 1968 års icke-spridningsfördrag

av Dirk Roland Haupt

Résumé

This article aims at deliberating on the interpretation of the legal meaning and implications of Article VI of the 1968 Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) in the framework of the 2015 Review Conference. As this issue has been, and remains, a constant source of debate between nuclear-weapon and non-nuclear-weapon States Parties to the NPT, the issue is frequently raised of whether certain actions or lack thereof constitute a breach of the obligations flowing from Article VI. In pursuing this aim, this article endeavours, against the backdrop of the 2015 NPT Review Conference, to build on the results reached by the 1995, 2000 and 2010 Review Conferences, namely to contribute substantially to understandings and agreements reached between the parties regarding the interpretation of this provision and its application. It opts for reading Article VI in the context of the consensus outcomes of the aforementioned review conferences.¹

ENLIGT ARTIKEL VI i fördraget den 1 juli 1968 (SÖ 1970:12) om förhindrande av spridning av kärnvapen (icke-spridningsfördraget, NPT) förbinder sig ”varje fördragspart [...] att fortsätta förhandlingar i uppriktig avsikt om effektiva åtgärder med avseende på kärnvapenkapprustningens snara upphörande och på kärnvapenedrustning, samt om ett avtal om allmän och fullständig avrustning under noggrann och effektiv internationell kontroll”. Syftet med denna framställning är att lämna ett bidrag till tolkningen av den folkrättsliga innebörden av detta stadgande samt till diskussionen kring de rättsföljder som denna tolkning kan ge upphov till.²

Den yttre anledningen därtill bildar 2015 års NPT-översynskonferens. Då ämnet rörande tolkningen och tillämpningen av artikel VI har varit, och alltjämt är, en ständig källa till debatt mellan de kärnvapenstater och icke-kärnvapenstater som är parter³ i NPT, uppkommer ofta frågan om huruvida vissa åtgärder, eller avsaknaden av dem,

strider mot de skyldigheter som fastläggs i denna bestämmelse. För att nå sitt mål avser förevarande inlägg dock inte att vare sig upprepa förarbetena⁴ till artikel VI eller tillfoga ytterligare synpunkter på denna föreskrifts tolkning⁵ som Internationella domstolen givit den 8 juli 1996 i sitt rådgivande yttrande⁶ om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen. Snarare avser det att bygga vidare på de resultat som enhälligt nåtts vid NPT:s översynskonferenser åren 1995, 2000 och 2010. Skälet därtill är att dessa konferenser inte bara väsentligt bidragit till överenskommelser mellan parterna rörande tolkningen av artikel VI och dess tillämpning, utan också gett uttryck för en praxis vid tillämpningen av denna bestämmelse, som ådagalade enighet mellan parterna om dess tolkning.⁷ Detta bidrag förordar en läsning av artikel VI, som i vederbörlig utsträckning reflekterar dessa vid de nämnda översynskonferenserna i samförstånd nådda resultat.⁸

I denna artikel görs gällande att

1. artikel VI i NPT innehåller en skyldighet att uppnå ett bestämt resultat genom att välja ett visst beteendemönster eller sätt att agera;⁹
2. det faktum att ett bestämt resultat inte har uppnåtts inte nödvändigtvis utgör en kränkning av artikel VI;
3. frågan om huruvida artikel VI har åsidosatts ska besvaras genom att man drar nytta av konsensusresultaten som uppnåtts vid NPT:s översynskonferenser och som kommit till uttryck i dess slutdokument;
4. i den utsträckning som dessa slutdokument klargjort särskilda skyldigheter till en sådan grad av konkretion att stater som en följd därav kan agera individuellt, underlåtenhet att agera kan uppgå till en kränkning av artikel VI.

Det bör också betonas att förevarande bidrag inte har som målsättning att kommentera de vid Internationella domstolen anhängiggjorda och pågående målen angående skyldigheter avseende förhandlingar om kärnvapenkappningens upphörande och om kärnvapenedrustning (Marshallöarna mot respektive Storbritannien, Indien och Pakistan), även om tolkningen av artikel VI i NPT spelar en avgörande roll i kärandens – Republiken Marshallöarnas – ansökningar.¹⁰

Skyldighet att förhandla

Enligt artikel 31:1 i WKTR (Wienkonventionen om traktaträtten den 23 maj 1969) ska en traktat ”tolkas ärligt i överensstämmelse med den gängse meningen av traktatens uttryck sedda i sitt sammanhang och mot bakgrunden av traktatens ändamål och syfte”. Den gängse meningen av artikel VI

ger vid handen att varje part i NPT åtar sig att i uppriktig avsikt fullfölja förhandlingar inriktade mot tre särskilda resultat:

1. Varje fördragspart åtar sig att fortsätta förhandlingar i uppriktig avsikt om effektiva åtgärder med avseende på kärnvapenkappningens snara upphörande.
2. Varje fördragspart åtar sig att fortsätta förhandlingar i uppriktig avsikt om effektiva åtgärder med avseende på kärnvapenedrustning.
3. Varje fördragspart åtar sig att fortsätta förhandlingar i uppriktig avsikt om effektiva åtgärder med avseende på ett avtal om allmän och fullständig avrustning under noggrann och effektiv internationell kontroll.

I sitt rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen fastställde Internationella domstolen enhälligt att artikel VI innehåller en skyldighet att i uppriktig avsikt fullfölja och slutföra förhandlingar som leder till kärnvapenedrustning i alla dess aspekter under strikt och effektiv internationell kontroll.¹¹ Domstolen konstaterade att den rättsliga innebörden av denna skyldighet är mera vidsträckt än att endast beteckna en ren beteendeskylighet, utan avser en skyldighet för en part att uppnå ett bestämt resultat genom att välja ett visst beteendemönster eller sätt att agera.¹²

Denna tvåfaldiga, eller blandade, skyldighet att fullfölja och att slutföra förhandlingar i enlighet med den grundläggande principen om uppriktig avsikt kräver att stater vidtar effektiva åtgärder för att få slut på kärnvapenkappningen och för att öka den internationella säkerheten på lägre beväpningsnivåer.¹³ Skyldigheterna enligt artikel VI ska ärligt fullgöras i enlighet med

artikel 2:2 i Förenta Nationernas stadga,¹⁴ artiklarna 26¹⁵ och 31 i WKTR och den av FN:s generalförsamling den 24 oktober 1970 antagna ”Förklaringen om folkrättsliga principer rörande vänskapliga förbindelser och samarbete mellan stater i enlighet med Förenta Nationernas stadga”¹⁶ (den s.k. ”Friendly Relations”-deklarationen).

Med hänsynstagande till dessa Internationella domstolens kvalificeringar återstår emellertid frågan: hur kan NPT-fördragsparternas skyldigheter operationaliseras, d v s vilka kriterier gäller för att avgöra om dessa skyldigheter har kränkts eller inte? Fördragsparterna i NPT är skyldiga att följa den från artikel VI utgående uppmaningen att delta i förehavandet att fullfölja förhandlingarna i uppriktig avsikt. Ur kombinationen av en *resultatskyldighet* med en *beteendeskyldighet* avseende sättet att uppnå detta resultat härflyter att riktmärket för kränkningen av skyldigheten enligt artikel VI ska sättas upp vid underlåtenheten av parterna i NPT att följa denna appell, d v s att delta i förehavandet att fullfölja förhandlingarna i uppriktig avsikt. Artikel VI innebär inte någon skyldighet att ernå ett ovillkorligt resultat, och ett misslyckande av NPT:s parter att komma överens om effektiva åtgärder i samband med kärnvapenkapprustningens snara upphörande och med kärnvapenedrustningen, trots uppriktiga försök till förhandlingar, utgör således inte någon kränkning av artikel VI. Beteendeskyldigheten – att fullfölja förhandlingar i uppriktig avsikt – svarar mot NPT-parternas största möjliga bemödande att nå *ett konstruktivt resultat*.

Det faktum att skyldigheten att ernå ett bestämt resultat ännu inte har uppfyllts helt är därför inte i sig ett övertygande argument för att bestrida de förpliktade staternas efterlevnad av en bestämmelse i fördraget. Snarare skulle det krävas att man fastställde en underlåtenhet att fullgöra bete-

endeskyldigheten. Därvid skulle det utgöra ett tillräckligt bevis för sådan underlåtenhet, om NPT:s parter inte uppträdde på ett sådant sätt att förhandlingarna vore meningsfulla. Innebörden av skyldigheten enligt artikel VI har upprepade gånger blivit förtydligad i mer konkreta termer, främst genom de samförståndsresultat som uppnåtts vid NPT-översynskonferenserna.¹⁷

I ett folkrättsligt betraktelsesätt kan två skäl anges för relevansen av dessa resultat:

1. Fördragsparternas praxis vid NPT-översynskonferenserna återspeglar statspraxis.
2. De slutdokument som antogs i samförstånd kan betraktas antingen som efterföljande överenskommelser enligt artikel 31:3:a i WKTR om tolkningen av artikel VI i det att de klargör innebörden av ”effektiva åtgärder med avseende [...] på kärnvapenedrustning” eller som efterföljande praxis vid tillämpningen av NPT jämlikt artikel 31:3:b i WKTR, varvid slutdokumenten ådagalägger enigheten mellan NPT:s parter om tolkningen av artikel VI.

Följaktligen bekräftar, underbygger och konkretiserar de vid översynskonferenserna om NPT uppnådda samförståndsresultaten fördragets normer och binder parterna i en omfattning som är jämförbar med konsensus i fråga om fördragsbestämmelserna, vilkas tolkning de stöder.¹⁸ Konkreta exempel kommer att ges nedan.

När parterna ”förbinder sig att fortsätta förhandlingarna i uppriktig avsikt”, gäller det för var och en av de tre rättsföljder som anges i artikel VI. Uttrycket ”förbinder sig att fortsätta förhandlingarna” liknar stadgandet i artikel 33 i FN-stadgan, vilket kräver att ”parterna skola i första hand söka uppnå en lösning genom förhandlingar” i ”varje tvist,

vars fortbestånd är ägnat att sätta upprätthållandet av internationell fred och säkerhet i fara". Tillägget "i uppriktig avsikt" markerar särskilt att det inte räcker med att man bara går igenom en formell förhandlingsprocess. Internationella domstolen framhåller i målen om kontinentalsockeln i Nordsjön den 20 februari 1969¹⁹ att parterna i stället är skyldiga att uppträda på ett sådant sätt att förhandlingarna blir meningsfulla, vilket inte vore fallet när endera av dem insisterar på sin egen position utan att överväga att möjligen ändra den.

Om en part i NPT således skulle hävda att det inte finns någon anledning att delta i förhavandet att fullfölja förhandlingar i uppriktig avsikt på grund av att denna stat enligt sin säkerhetsbedömning säger sig ha uppfattat en försämring av den strategiska balansen, skulle det inte vara orimligt att hävda att det blotta frånträdet eller avvisandet av ytterligare förhandlingar skulle kunna vara oförenligt med principen om uppriktig avsikt som en allmän, erkänd folkrättsgrundsats.²⁰

Mot bakgrund av de framsteg som redan gjorts när det gäller kapprustningens upphörande, har det ibland påpekats att början för att fullgöra artikel VI nu åvilar uppnåendet av allmän och fullständig avrustning. Denna tolkning av artikel VI är inte övertygande. Artikel VI i NPT är långt ifrån att förbinda kärnvapenedrustning med villkoret att man ska uppnå allmän och fullständig avrustning.²¹ En sådan tolkning av artikel VI skulle förvandla denna bestämmelse till ännu en skyldighet som åligger icke-kärnvapenstaterna och därmed fördjupa den i NPT inbyggda asymmetrin. Snarare ska målet om allmän och fullständig avrustning eftersträvas parallellt.

Vikten av efterföljande praxis för att klargöra innebörden av artikel VI

I del I av det vid 2000 års NPT-konferens i samförstånd antagna slutdokumentet,²² rubricerad "Översyn och genomförande av fördraget", behandlades icke-spridningsfördraget artikel för artikel. I avsnittet "Artikel VI och åttonde till tolfte punkterna i ingressen" enades konferensen om konkreta och praktiska målsättningar för systematiska och ambitiösa ansträngningar att genomföra artikel VI i NPT – de s k "13 stegen". Dessa 13 steg, som innebär både konkretiseringar av skyldigheterna enligt artikel VI och tydliga handlingsanvisningar, sträcker sig bl a över ikraftträdandet av 1996 års provstoppsfördrag (steg 1), förhandlingarna om ett FMCT (Fissile Material Cut-off Treaty) inom ramen för nedrustningskonferensen (steg 3) och genomförandet av det s k START II-fördraget – d v s av fördraget den 3 januari 1993 mellan Amerikas förenta stater och Ryska federationen om ytterligare minskning och begränsning av strategiska vapen – (steg 7).²³

Eftersom de antagits i samförstånd, kan dessa praktiska steg anses utgöra antingen en efterföljande överenskommelse enligt artikel 31:3:a i WKTR om tolkningen av artikel VI i det att de klargör innebörden av "effektiva åtgärder med avseende på [...] kärnvapenedrustning" eller efterföljande praxis vid tillämpningen av NPT enligt artikel 31:3:b i WKTR, som ådagalägger enighet mellan parterna om tolkningen av artikel VI. I linje med den uppfattning som företräds här skulle de 13 stegen kunna uppfattas som en icke uttömmande förteckning över effektiva åtgärder som staterna kan välja bland när det gäller att bestämma hur man

bäst ska uppfylla sina skyldigheter enligt artikel VI. Framför allt bör de åtgärder nämnas, som kan vidtas oberoende av ytterligare förhandlingar, sålunda i första hand

- steg 1: undertecknande och ratifikation av CTBT (Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty),
- steg 2: provsprängningsmoratorium i avvakten på CTBT:s ikraftträdande,
- steg 5: tillämpning av den nedrustningsfolkrättsliga principen om oåterkallelighet,
- steg 6: kärnvapenstaternas entydiga åtagande att åstadkomma ett totalt avskaffande av sina kärnvapenarsenaler,
- steg 7: tidigt ikraftträdande och fullständigt genomförande av START II-fördraget och ingående av ett START III-fördrag så snart som möjligt vid samtidigt bevarande och stärkande av ABM-fördraget,²⁴
- steg 8: slutförande och verkställande av det sk trilaterala initiativet mellan USA, Ryssland och det Internationella atomenergiorganet IAEA,
- steg 11: bekräftelse att det slutliga målet av staternas insatser i nedrustningsprocessen är allmän och fullständig avrustning under effektiv internationell kontroll samt
- steg 12: regelbunden rapportering, inom ramen för icke-spridningsfördragets förstärkta granskningsprocess, av alla parter i NPT om genomförande av artikel VI i NPT och § 4:c i beslut 2 om ”Grundsatser om och mål för icke-spridning och nedrustning”, som tagits vid 1995 års NPT-översynskonferens.²⁵

Det vid 2010 års översynskonferens antagna slutdokumentet²⁶ innehåller en nästan identisk formulering, när det i § 79 förkla-

rar att ”[k]onferensen konstaterar kärnvapenstaternas bekräftelse av dessas entydiga åtagande att i enlighet med oåterkallelighetsprincipen åstadkomma kärnvapenarsenalernas totala avskaffande, ledande till kärnvapennedrustning, som alla parter jämlikt artikel VI i fördraget har förbundet sig att ernå”.²⁷ Det hävdas här att den tolkning, som kommer till uttryck i slutdokumentet av 2000 och 2010 års översynskonferenser, klargör räckvidden och innebörden av artikel VI genom att urskilja och bestämma skyldigheterna att vidta särskilda åtgärder.

Kriterier på konkretiseringsnivån

Det är notoriskt svårt att på det folkrättsliga planet konkretisera de skyldigheter som förtydligats i slutdokumentet, men det är av avgörande betydelse för att man ska kunna slå fast huruvida stater var för sig kan och ska vidta åtgärder när det gäller artikel VI.²⁸ Slutsatserna som presenteras nedan är huvudsakligen grundade på de i samförstånd nådda resultaten vid NPT:s översynskonferenser. De anförs i första hand som bevis på NPT-parternas efterföljande praxis. I andra hand tar de del av staternas uttalanden vid 2000, 2005, 2010 och 2015²⁹ års översynskonferenser som uttryck för deras *opinio juris*, dvs för deras övertygelse att denna praxis är gällande folkrätt.

I inläggen vid dessa översynskonferenser yttrar många icke-kärnvapenstater sitt missnöje med efterlevnaden av NPT, särskilt när det gäller kärnvapenstaterna. De ansågs inte – åtminstone inte i tillräckligt hög grad – ha uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel VI. Många icke-kärnvapenstater uttryckte som sin uppfattning att nedrustningsskyldigheten enligt artikel VI hade bara otillräckligt

fullgjorts av kärnvapenstaterna, och i sina uttalanden återkom de ofta till vissa aspekter av nedrustningsskyldigheten. Från icke-kärnvapenstaternas sida anfördes särskilt att ytterligare åtgärder kan bli nödvändiga och önskvärda. De aspekter av nedrustningsskyldigheten som uttalandena på ett framskjutet och återkommande sätt åberopade hänför sig till följande:³⁰

1. förslaget till ett fördrag om förbud mot framställningen av klyvbart material för kärnvapenändamål;³¹
2. provstoppsfördragets ikraftträdande;³²
3. planer för att införa ett missilförsvarssystem som skulle strida mot ABM-fördraget och det senares uppsägning;³³
4. oåterkalleligheten av nedrustningsåtgärder;³⁴
5. folkrättsligt bindande negativa säkerhetsgarantier till icke-kärnvapenstaterna;³⁵
6. kärnvapens roll i försvarsdoktriner, modernisering av befintliga arsenaler³⁶ och – relaterade härtill – framsteg med avseende på reduceringen av befintliga kärnvapen.³⁷

I motsats därtill hävdade kärnvapenstaterna att de hade fullgjort sina skyldigheter och hänvisade till att förhandlingarna om nedrustningsfördrag hade krönts med framgång.³⁸ Som stöd för sitt argument citerade de särskilt de resultat som uppnått sedan 2000 års översynskonferens: fördraget den 24 maj 2002 mellan Amerikas förenta stater och Ryska federationen om minskning av strategiska offensiva vapen (det s k SORT-fördraget)³⁹ samt fördraget den 8 april 2010 mellan Amerikas förenta stater och Ryska federationen om åtgärder för ytterligare minskning och begränsning av strategiska offensiva vapen (det s k Nya START-fördraget),⁴⁰ vilket

resulterat i en avsevärd nedskärning av antalet utplacerade ballistiska kort- och medeldistansrobotar.

Bedömning av konkretiseringsnivån

Vid bedömningen av graden av konkretion, till vilken slutdokumenten länkat särskilda skyldigheter, så att stater som en följd därav kan agera individuellt, ska särskild uppmärksamhet riktas mot de aspekter av nedrustningsskyldigheten, vilka kan beläggas ha nått en detaljnivå som tillåter att deras fullgörande bedöms på samma sätt som man skulle bedöma fullgörandet av en entydig resultatskyldighet.⁴¹ De bedömningskriterier som uppräknats i det föregående avsnittet tar således sikte på just de aspekter av nedrustningsskyldigheten, om vilka fördragsparterna vid dessa översynskonferenser inte endast åtagit sig att förhandla, utan vilka skulle bli föremål för konkreta åtgärder. I dessa fall kan därför fullgörandet av den på detta sätt konkretiserade nedrustningsskyldigheten bedömas som om denna skyldighet skulle utgöra en skyldighet att ernå ett resultat: Huruvida skyldigheten har uppfyllts eller ej kan fastställas med hjälp av att mäta det som faktiskt åstadkommit. I det följande kommer kriterierna att belysas ytterligare genom att pröva dem mot några av de viktigaste samförståndsresultat som uppnått vid 1995, 2000 och 2010 års NPT-översynskonferenser.

Förhandlingar om ett FMCT

Att inleda förhandlingar om ett FMCT omfattas av skyldigheten enligt artikel VI.⁴² Emellertid är det svårt att bedöma efterlevnaden av en förhandlingsskyldighet, eftersom ett osäkerhetsmoment är inneboende i all förhandlingsverksamhet när det

gäller framgången av dessa förhandlingar. Det är vidare betydelsefullt att notera att verifikationsfrågan är en viktig orsak bakom misslyckandet med att nå enighet kring ett FMCT.⁴³ Detta gör utvärderingen av hur skyldigheten i samband med förhandlingar om ett FMCT efterlevts särskilt intrikat. Blotta faktum att ett fördrag fram till idag inte uppnåtts kan inte leda till någon slutsats om skyldigheten enligt artikel VI fullgjorts eller ej. Denna partiella skyldighet har således ännu inte kondenserats till en skyldighet att uppnå ett bestämt resultat.⁴⁴

Ikraftträdande av CTBT

En annan konkretisering av skyldigheten enligt artikel VI är undertecknandet och ratificeringen av CTBT. Medan skyldigheten att förhandla fram detta fördrag har fullgjorts, har inte alla stater undertecknat och/eller ratificerat fördraget med konsekvensen att CTBT ännu inte trätt i kraft.⁴⁵ För att så ska ske måste fördraget enligt dess artikel XIV:1 ratificeras av 44 särskilt angivna stater – s k bilaga 2-stater – som anses ha uppnått en särskild kärnteknisk nivå. Av dessa länder har åtta kvar att ratificera fördraget, nämligen Egypten, Indien, Iran, Israel, Kina, Nordkorea, Pakistan och USA. Indien, Nordkorea och Pakistan har inte undertecknat fördraget överhuvudtaget. I skrivande stund har 183 stater undertecknat och 162 ratificerat CTBT.⁴⁶ I motsats till skyldigheten att förhandla om ett fördrag kan en stat uppfylla skyldigheten att underteckna och ratificera ett fördrag helt utan medverkan av andra stater. Att inte underteckna och/eller att inte ratificera CTBT trots att tillräckligt lång tid har förflutit i detta avseende – mer än 18 år har förflutit sedan CTBT antagits den 24 september 1996 – skulle därför kunna

betraktas som en kränkning av artikel VI i enlighet med de kriterier som tillämpas i denna framställning.

ABM-fördraget

När det ingicks, betraktades ABM-fördraget (Anti-Ballistic Missile Treaty) av sina parter som ett bidrag till kapprustningens stabilisering. Därmed ingår fördraget i tillämpningsområdet för artikel VI i NPT.⁴⁷ Denna slutsats stöds av det faktum att 2000 års översynskonferens om NPT hänvisar till detta fördrag. De 13 praktiska steg för systematiska och ambitiösa ansträngningar att genomföra artikel VI i NPT, som antagits av denna översynskonferens, inkluderar uttryckligen som steg 7 åtgärden att ”bevara och stärka [ABM-] fördraget [...] som en hörnsten för strategisk stabilitet och som en grund för ytterligare nedskärningar av strategiska offensiva vapen i enlighet med dess bestämmelser”.⁴⁸ Med en preciserad innebörd av skyldigheten enligt artikel VI med avseende på att bevara strategisk stabilitet genom att förbjuda försvarssystem mot interkontinentala ballistiska missiler, har detta steg effekten att inga åtgärder bör vidtas som direkt ifrågasätter ABM-fördragets regim, eftersom de skulle vara uppenbart oförenliga med skyldigheten att bevara och stärka fördraget.⁴⁹ ABM-fördraget sades upp den 13 december 2001 och upphörde att gälla den 13 juni 2002.⁵⁰ Å ena sidan skulle det därför kunna hävdas att frånträdet av ABM-fördraget bör betraktas som en kränkning av de skyldigheter som följer av artikel VI i enlighet med steg 7 i slutdokumentet av 2000 års NPT-översynskonferens. Å andra sidan har argumentet förts fram att det ändå hade varit oundvikligt att upphäva ABM-fördraget förr eller senare för att kunna uppnå den globala nollvisionen.⁵¹

Oåterkallelighet av nedrustningsåtgärder

Skyldigheten enligt artikel VI konkretiseras ytterligare om man tillämpar den nedrustningsfolkrättsliga principen om oåterkallelighet, d v s genom att inte reversera den en gång genom nedrustningsåtgärder uppnåda, lägre beväpningsnivån. Eftersom inte varje relevant fördrag har samma mervärde när det gäller att åstadkomma nedrustningsresultat, måste redan utgångspunkterna avbilda detta behov av en differentierad syn:⁵²

1. Således följer av syftet med och konstruktionen av 1987 års INF-fördrag (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty)⁵³ att tillämpningsutrymmet för oåterkallelighetsprincipen är begränsat, eftersom fördraget visserligen innehåller bestämmelser om förstörandet av leveranssystem – som endast är av kompletterande karaktär när det gäller oåterkallelighet –, men lämnar frågan om stridspetsar orörd.⁵⁴
2. SORT-fördraget innehåller inga bestämmelser alls som vore tillgängliga för principen om oåterkallelighet.⁵⁵
3. Nya START-fördraget sätter nya gränser för utplacerade stridspetsar, men kräver inte att de stridspetsar, som fjärmats från utplaceringarna, för att möta den nya begränsningsregeln oåterkalleligen ska avvecklas, eller att det relevanta klyvbara materialet oåterkalleligen undandras från militära program.⁵⁶

Åtagandet att inte återkalla nedrustningsåtgärder kan därför inte betraktas som konkretiserat till den grad att underlåtenheten att ta denna grundsats i beaktande redan bör betraktas som en kränkning av skyldigheten enligt artikel VI. Fördragsförhandlingar

är – vilket framgår av exemplet med FMCT – betingade av ett element av osäkerhet med avseende på deras resultat. Därför kan ett bestämt eller ens någorlunda konkretiserat förhandlingsresultat inte vara innehållet i en skyldighet att förhandla.

Med tanke på det nära förhållandet mellan oåterkallelighet och traktaters ingående är det svårt att vinna erkännande för att principen om oåterkallelighet har konkretiserats på ett sätt som vore jämförbart med en skyldighet att ernå resultat.⁵⁷ Trots detta är principen av yttersta vikt och har spelat en framträdande roll i översynskonferensernas slutdokument. När parterna vid 2000 års NPT-översynskonferens kom överens om praktiska åtgärder för att genomföra artikel VI, beslutade de i steg 5 att principen om oåterkallelighet ska tillämpas på kärnvapenedrustning, på kontroll av kärnvapen och annan närbesläktad rustning samt på minskningsåtgärder.⁵⁸ Vid 2010 års NPT-översynskonferens⁵⁹ fastställde de som handling 2 att alla parterna åtar sig att tillämpa bl a principen om oåterkallelighet i samband med genomförandet av sina fördragsenliga skyldigheter.⁶⁰ Det skulle därför kunna påstås att en hypotetisk uppsägning av INF-fördraget eller av Nya START-fördraget skulle utgöra en kränkning av artikel VI – oaktat den blott kompletterande karaktären av dessa fördrags relevanta centrala bestämmelser i fråga om oåterkallelighet –, såvida inte något av dessa fördrag då skulle ersättas av fördragsbaserade överenskommelser som omfattar bestämmelser om oåterkallelighet motsvarande dem som fastställs i nuvarande INF-fördraget eller Nya START-fördraget.

Negativa säkerhetsgarantier

Negativa säkerhetsgarantier är garantier från kärnvapenstaterna att inte använda

eller hota att använda kärnvapen mot stater som formellt har avstått från dem.⁶¹ Åtgärden avseende juridiskt bindande negativa säkerhetsgarantier till icke-kärnvapenstaterna har konkretiserats genom NPT-parternas beslut. För närvarande ges bindande negativa säkerhetsgarantier i huvudsak endast i protokollen till fördragen som kärnvapenfria zoner.⁶²

Med hänvisning till att Internationella domstolen återopade ”särskilda skyldigheter enligt fördrag och *övriga åtaganden*” i sitt rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen⁶³ gör Marco Roscini⁶⁴ gällande att de negativa säkerhetsgarantier, som Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA lämnade i april 1995 till förmån för NPT:s icke-kärnvapenstater och som noterades med uppskattning av FN:s säkerhetsråd i den enligt kapitel VI i FN-stadgan antagna resolutionen 984 (1995), är att anse som folkrättsligt bindande. Så önskvärd denna åsikt än må vara, måste det ändå poängteras att den kan diskuteras på folkrättsliga grunder hänförliga till garantigivningens bindningsvilja och garantiernas bindningsverkan.⁶⁵

När det gäller USA:s negativa säkerhetsgarantier anser George Bunn att dessa – trots att de alltså betecknas som endast politiskt bindande – får betraktas som ett led i en större överenskommelse och att allmänna rättsgrundsatser om *bona fides* och ”estoppel”⁶⁶ spelar roll för bedömandet av frågor om garantiernas tolkning.⁶⁷ Liksom USA hävdade också Frankrike i början att dess negativa säkerhetsgarantier var av rent politisk karaktär. Efter Internationella domstolens avgöranden den 20 december 1974 i de sk kärnprovsmålen (Australien mot Frankrike respektive Nya Zeeland mot Frankrike),⁶⁸ där avsiktsförklaringar om ett framtida upphörande av provstopp, som avgivits av bl a Frankrikes statspresident, tillmättes juri-

disk betydelse, ändrade Frankrike sin hållning och ifrågasätter inte längre att dess negativa säkerhetsgarantier är folkrättsligt bindande.⁶⁹

Kärnvapenstaternas vilja att binda sig går emellertid inte längre än åtagandet i handling 8 i 2010 års slutdokument,⁷⁰ i enlighet med vilken ”[a]lla kärnvapenstaterna åtar sig att fullt ut följa sina befintliga åtaganden med avseende på säkerhetsgarantier[;] de kärnvapenstater som ännu inte har gjort [sådant åtagande] uppmuntras att lämna säkerhetsgarantier till fördragsparter som är icke-kärnvapenstater.” Av detta följer att ett lämnande eller en utvidgning av bindande negativa säkerhetsgarantier varken föreskrivs i artikel VI eller konkretiseras där. Kärnvapenstaterna har därför en vidsträckt rätt att samtycka till att lämna negativa säkerhetsgarantier och, om så sker, att göra det på det sätt de anser lämpligt. Följaktligen framstår det som ogrundat att sluta sig till att den nuvarande situationen beträffande negativa säkerhetsgarantier skulle innebära en kränkning av artikel VI.⁷¹

De nukleära stridsförbandens roll i försvarsdoktrinerna

Många stater har kritiskt kommenterat på kärnvapens roll i nationella försvarsdoktriner.⁷² För att kunna bedöma om allokeringen av vissa funktioner till väpnade styrkors nukleära stridsförband utgör en kränkning av artikel VI, ska inledningsvis noteras att det är en grannlaga och komplicerad uppgift att härleda tilldelningen av en särskild militär roll för kärnvapen direkt från denna bestämmelse. Snarare är en dylik funktionsanvisning ett problem som endast indirekt är relaterat till målen i artikel VI:⁷³ Det verkar rimligt att anta att utsikterna för potentiellt framgångsrika nedrustningsförhandlingar är större när

kärnvapnets roll har redan minskat avsevärt. Men detta behöver inte nödvändigtvis vara fallet, vilket illustreras av historien om nedrustningsförhandlingarna på 1980-talet, när kärnvapen fortfarande spelade en mycket central roll i försvarsdoktrinerna.⁷⁴ I varje fall är den vid 2010 års NPT-översynskonferens antagna handlingsplanen såtillvida ganska försiktig, när spörsmålet om kärnvapnets roll berörs, som den endast uppmanar kärnvapenstaterna att utan dröjsmål vara delaktiga i syfte att bli ytterligare minska kärnvapnets roll, oavsett typ eller placering, som en integrerad del av den allmänna nukleära nedrustningsprocessen.⁷⁵ Mot bakgrund av handling 5:c skulle det möjligen kunna hävdas det skulle strida mot artikel VI om försvars- och militära doktriner tilldelade kärnvapen en *utökad och mera framträdande* roll.

I vissa NPT-parters försvarsstrategier tjänar kärnvapnen syftet att upprätthålla strategisk balans. Ur denna synvinkel är det uppenbart att artikel VI uttryckligen formulerar nedrustningens positiva telos – dess mening och slutmål. Men normens tolkning kräver också att beakta såsom oskrivet negativt telos att denna bestämmelse inte förpliktar NPT:s parter att deras säkerhet äventyras på något sätt. Som allmän utgångspunkt gäller tvärtom att varje berörd part självt definierar sin säkerhet.

Internationella domstolens överväganden i sitt rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen kan anföras som bekräftelse av denna uppfattning: Trots artikel 2:4 i FN-stadgan är det i avskräckningspolitiken inneboende hotet mot att bruka våld lagligt, om bruket av våld skulle vara lagligt.⁷⁶ Även om det inte är lätt att dra mera konkreta slutsatser från detta konstaterande, kan det inte råda något tvivel om att det inte finns någon skyldighet till ensidig nedrustning – i bety-

delsen av ett fullgörande på förhand –, om detta skulle vara till men för säkerhetsarkitekturen eller underminera den berörda statens säkerhet. Följaktligen kan det inte generellt antas att tilldelningen av specifika roller och funktioner för kärnvapen i försvarsdoktriner utgör en kränkning av skyldigheten att nedrusta.⁷⁷

Arsenalernas modernisering

2010 års NPT-översynskonferens erkände icke-kärnvapenstaternas legitima intresse av att kärnvapenstaterna skulle begränsa utvecklingen och den kvalitativa förbättringen av kärnvapen och inställa utvecklingen av avancerade nya typer av kärnvapen.⁷⁸ Kärnvapenstaternas modernisering av kärnvapen är relaterad till nedrustningsskyldigheten enligt artikel VI. När kärnvapen uppgraderas eller nya tillverkas, minskar möjligheten att påskynda nedrustningsprocessen genom att sätta gamla vapen ur drift. Det bör dock noteras att artikel VI och dess konkretiseringar inte innehåller någon skyldighet att inte upprätthålla eller ändra befintliga lager av kärnvapen i syfte att förlänga deras livslängd. I själva verket kan det finnas tvingande skäl till varför en livsförlängning kan vara befogad, t ex på grund av miljö-, säkerhets- eller skydds-krav. Vidare innebär en modernisering av kärnvapenarsenalerna inte att fullgörandet av nedrustningsskyldigheten hindras i framtiden, eftersom det är också möjligt att avskaffa moderniserade stridsspetsar.⁷⁹ Moderniseringen av befintliga arsenaler utgör därför inte någon kränkning av nedrustningsskyldigheten så länge inga nya, kvalitativt förbättrade typer av kärnvapen utvecklas eller sätts i drift. Detta är just resultatet av den vid 2010 års NPT-översynskonferens antagna handlingsplanen i detta avseende.

Förslag till möjligt format för ytterligare överläggningar

Mot bakgrund av det förut sagda skulle det ha funnits goda skäl för 2015 års NPT-översynskonferens att överväga inrättandet av en arbetsgrupp, bestående av juridiska experter utsedda av kärnvapenstaterna och icke-kärnvapenstaterna, som på grundval av ett mandat av FN:s generalförsamling skulle fått till uppgift att utarbeta en detaljerad rapport om relevanta

folkrättsliga aspekter rörande artikel VI, vilken skulle framläggas för 2020 års NPT-översynskonferens. Förslaget fördes visserligen fram i överläggningarna i flera huvudutskott vid 2015 års översynskonferens, men dessvärre kunde den inte enas kring att anta något slutdokument i samförstånd.

Författaren är jur lic och suppleant i den av International Law Association inrättade kommittén för kärnvapen, icke-spridning och samtida folkrätt.

Noter

- Översynskonferensernas dokument (1) NPT/CONF.1995/32 (Part I), <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N95/178/16/PDF/N9517816.pdf?OpenElement> (med rättelse på <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N95/380/94/PDF/N9538094.pdf?OpenElement>), (2) NPT/CONF.2000/28 (Parts I and II), <http://www.un.org/disarmament/WMD/Nuclear/2000-NPT/pdf/FD-PartIand2.pdf>, samt (3) NPT/CONF.2010/50 (Volume I), [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=NPT/CONF.2010/50\(VOL.I\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=NPT/CONF.2010/50(VOL.I)) (samtliga 2015-03-01).
- I denna bemärkelse skulle den kunna sägas vara ett folkrättsligt komplement till ambasadör Henrik Salanders inträdesanförande i KKrVA avd VI, hållet den 6 december 2011; Salander, Henrik: "Är en kärnvapenfri värld möjlig?", i *KKrVAHT*, 1. häftet 2013, s 47-63.
- Med "part" förstås enligt artikel 2:1:1 i Wienkonventionen den 23 maj 1969 (SÖ 1975:1) om traktaträtten (WKTR) "en stat som har samtyckt till att vara bunden av traktaten och för vilken traktaten har trätt i kraft". I NPT, som ingåtts några år före WKTR, används ännu den något äldre beteckningen "fördragspart". I denna artikel används begreppen "part" och "fördragspart" som synonymer.
- En utmärkt redogörelse för förarbetena ges av (1) Shaker, Mohamed Ibrahim: *Nuclear Non-Proliferation Treaty. Origin and Implementation 1959-1979*, band I-III, Oceana, London/Rom/New York 1980, och (2) Shaker, Mohamed Ibrahim: "The Evolving International Regime of Nuclear Non-Proliferation", i *Recueil des Cours - Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, band 321, Nijhoff, Leiden/Boston 2007, s 9-202.
- Se härom utförligt Boisson de Chazournes, Laurence och Sands, Philippe (utg): *International Law, the International Court of Justice and Nuclear Weapons*, Cambridge University Press, Cambridge 1999.
- International Court of Justice [ICJ]: "Advisory Opinion of July 8, 1996, on 'Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons'", i: *ICJ Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders 1996*, <http://www.icj-cij.org/docket/files/95/7495.pdf> (2015-03-01) [citeras i det följande *Rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen*].
- Viktiga bidrag har härvidlag lämnats av (1) Beynio, Jens: *Die völkerrechtliche Zulässigkeit der Aufrüstung mit Kernwaffen*, Peter Lang, Frankfurt am Main/Berlin/Bern/Bryssel/New York/Oxford/Wien 2010; (2) Beynio, Jens: "Der Kampf gegen die Verbreitung von Kernwaffen - Völkervertragliche Grundlagen und praktische Fälle", i: Odendahl, Kerstin (utg): *Internationales und europäisches Atomrecht. Die militärische und friedliche Nutzung*

- der Atomenergie aus Sicht des Völker- und Europarechts*, Duncker & Humblot, Berlin 2013, s 75-107; (3) Rietiker, Daniel: "The Meaning of Article VI of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons: Analysis Under the Rules of Treaty Interpretation", i: Black-Branch, Jonathan L och Fleck, Dieter (utg): *Nuclear Non-Proliferation in International Law*, band I, T M C Asser Press, Haag | Springer, Berlin/ Heidelberg 2014, s 47-84; (4) Joyner, Daniel H: "The Legal Meaning and Implications of Article VI of the Non-Proliferation Treaty", i: Nystuen, Gro; Casey-Maslen, Stuart och Bersagel, Annie Golden (utg): *Nuclear Weapons under International Law*, Cambridge University Press, Cambridge 2014, s 397-417.
8. Op cit, översynskonferensernas dokument NPT/CONF.1995/32 (Part I), NPT/CONF.2000/28 (Parts I and II) samt NPT/CONF.2010/50 (Volume I), se not 1.
  9. Op cit, Rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen, se not 6, s 264 § 99.
  10. Se närmare härom International Court of Justice: Press Release No 2014/18 [2014-04-25] "The Republic of the Marshall Islands files Applications against nine States for their alleged failure to fulfil their obligations with respect to the cessation of the nuclear arms race at an early date and to nuclear disarmament", <http://www.icj-cij.org/presscom/files/0/18300.pdf> (2015-03-01). Även om det i detta pressmeddelande omtalas att Republiken Marshallöarna genom ansökningar anhängiggjort mål mot nio stater, kan Internationella domstolen av behörighetsskäl endast pröva de ansökningar som riktats mot Storbritannien, Indien och Pakistan.
  11. Op cit, Rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen, se not 6, s 267 § 105(2)(F): "There exists an obligation to pursue in good faith and bring to a conclusion negotiations leading to nuclear disarmament in all its aspects under strict and effective international control."
  12. Ibid, s 264 § 99: "The legal import of that obligation goes beyond that of a mere obligation of conduct; the obligation involved here is an obligation to achieve a precise result—nuclear disarmament in all its aspects—by adopting a particular course of conduct, namely, the pursuit of negotiations on the matter in good faith."
  13. Upphörandet av kärnvapenkapprustningen bör omfatta anslutningen till det ännu icke i kraft varande fördraget den 10 september 1996 (SÖ 1998:51) om fullständigt förbud mot kärnsprängningar (provstoppfördraget; Comprehensive Nuclear Test-Ban Treaty, CTBT) samt ingåendet av ett fördrag om förbud mot framställningen av klyvbart material för kärnvapenändamål (Fissile Material Cut-off Treaty, FMCT), medan åtgärder som rör nedrustning bör leda till elimineringen av kärnvapen.
  14. Artikel 2:2 i FN-stadgan (SÖ 1946:1) har följande ordalydelse: "Organisationen och dess medlemmar skola vid fullgörande av de i artikel 1 angivna ändamålen handla i överensstämmelse med följande grundsatser: [...] 2. Alla medlemmar skola för att samtliga skola komma i åtnjutande av de rättigheter och förmåner, som följa av medlemskapet, ärligt fullgöra de förpliktelser, som de åtagit sig enligt denna stadga".
  15. Artikel 26 i WKTR ger uttryck för den s k *pacta sunt servanda*-principen: "Varje i kraft varande traktat är bindande för dess parter och skall ärligt fullgöras av dem".
  16. Bilagan till den av FN:s generalförsamling den 24 oktober 1970 antagna resolutionen 2625 (XXV).
  17. Se ovan not 1.
  18. FN:s folkrättskommission [International Law Commission, ILC]: FN-dokument A/CN.4/671 *Second Report on Subsequent Agreements and Subsequent Practice in Relation to the Interpretation of Treaties, by Georg Nolte, Special Rapporteur. International Law Commission, Sixty-sixth Session 2014-05-05—2014-06-06 and 2014-07-07—2014-08-08*, United Nations, Genève, 2014, s 36-49, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/278/52/PDF/N1427852.pdf?OpenElement> (2015-03-01). – Se också (1) Linderfalk, Ulf: *Om tolkningen av traktater*, Lunds universitet, Lund 2001, s 180-186, och (2) White, Nigel D: "Interpretation of Non-Proliferation Treaties", i Joyner, Daniel H och Roscini, Marco: *Non-Proliferation Law as a Special Regime. A Contribution to Fragmentation Theory in International Law*, Cambridge University Press, Cambridge 2012, s 87-118, i synnerhet s 103, för en snävare syn än den som förordas av ILC.
  19. International Court of Justice [ICJ]: Judgment of February 20, 1969 in the

- North Sea Continental Shelf Cases (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), i *ICJ Reports 1969*, s 3. – På s 47 § 85(a) framhåller Internationella domstolen: "[I]n short, it is not a question of applying equity simply as a matter of abstract justice, but of applying a rule of law which itself requires the application of equitable principles, in accordance with the ideas which have always underlain the development of the legal régime of the continental shelf in this field, namely: (a) the parties are under an obligation to enter into negotiations with a view to arriving at an agreement, and not merely to go through a formal process of negotiation as a sort of prior condition for the automatic application of a certain method of delimitation in the absence of agreement; they are under an obligation so to conduct themselves that the negotiations are meaningful, which will not be the case when either of them insists upon its own position without contemplating any modification of it [...]."
20. Jfr artikel 38:1c i stadgan för den Internationella domstolen (SÖ 1946:1). Se närmare härom (1) Kolb, Robert: *The International Court of Justice*, Hart, Oxford/Portland 2013, s 1181 f; (2) Kolb, Robert: *La bonne foi en droit international public. Contribution à l'étude des principes généraux de droit*, Presse Universitaires de France, Paris 2000, s 582.
  21. International Law Association [ILA] Committee on Nuclear Weapons, Non-Proliferation and Contemporary International Law: "Second Report on Legal Aspects of Nuclear Disarmament", i: ILA (utg): *Report of the Seventy-sixth Conference, Washington DC*, ILA, London 2014, s 389.
  22. Op cit, dokument NPT/CONF.2000/28 (Parts I and II), se not 1.
  23. Ibid, s 14 f § 15.
  24. Fördraget den 26 maj 1972 mellan Amerikas förenta stater och de Socialistiska Rådsrepublikernas Union om begränsningen av antibalistiska missilssystem (Treaty of May 26, 1972, between the United States of America and the Union of Soviet Socialist Republics on the Limitation of Anti-Ballistic Missile Systems), <http://www.state.gov/www/global/arms/treaties/abml/abm2.html> (2015-03-01). – Se närmare härom (1) Bring, Ove: *Nedrustningens folk-rätt*, Norstedts, Stockholm 1987, s 293-301
  - och (2) Ahlström, Christer: "Nationellt missilförsvar och 1972 års ABM-fördrag"; i *KKrVAHT*, 5. häftet 2000, s 83-113.
  25. Op cit, dokument NPT/CONF.1995/32 (Part I), beslut 2, § 4:c, se not 1, s 10.
  26. Op cit, dokument NPT/CONF.2010/50 (Vol. I), se not 1. – 2010 års NPT-översynskonferens antog en handlingsplan bestående av 64 konkreta, numrerade åtgärder hänförliga till fördragets tre sk pelare, dvs nedrustning, icke-spridning och fredlig användning av kärnenergi, samt därutöver ett avsnitt om främjandet av en zon fri från kärnvapen och andra massförstörelsevapen i Mellanöstern.
  27. Op cit, dokument NPT/CONF.2010/50 (Vol. I), se not 1, s 12. – § 79 i slutdokumentets del I har följande ordalydelse: "The Conference notes the reaffirmation by the nuclear-weapon States of their unequivocal undertaking to accomplish, in accordance with the principle of irreversibility, the total elimination of their nuclear arsenals leading to nuclear disarmament, to which all States parties are committed under article VI of the Treaty."
  28. Op cit, ILC, FN-dokument A/CN.4/671 *Second Report on Subsequent Agreements and Subsequent Practice in Relation to the Interpretation of Treaties*, by Georg Nolte, se not 18, s 37-40. Jfr även Joyner, Daniel H: *Interpreting the Nuclear Non-Proliferation Treaty*, Oxford University Press, Oxford 2013, s 83.
  29. 2005 och 2015 års översynskonferenser om NPT antog inte några slutdokument i samförstånd.
  30. Dessutom gav kuststater uttryck för sin oro över transporter av radioaktivt material till sjöss och risken för katastrofala olyckor som möjliga konsekvenser av sådana transporter; se, för 2000 års översynskonferens, dokument NPT/CONF.2000/SR.11 § 8.
  31. Vid 2000 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 5, 30, 36, 64, 74; NPT/CONF.2000/SR.3 §§ 12, 76; NPT/CONF.2000/SR.4 § 19; NPT/CONF.2000/SR.5 §§ 7, 23, 29, 35; NPT/CONF.2000/SR.6 §§ 7, 11, 15, 25, 28, 35, 53; NPT/CONF.2000/SR.7 §§ 3, 15, 31, 36, 47, 52, 58, 61; NPT/CONF.2000/SR.8 §§ 2, 16, 20, 21; NPT/CONF.2000/SR.9 §§ 4, 31; NPT/CONF.2000/SR.10 §§ 3, 17, 21; och NPT/CONF.2000/SR.11 §§ 10, 20, 32. – Vid 2005 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.2 §§ 2, 11, 18, 29,

- 39, 46, 54, 56, 72, 79; NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 9, 16, 21, 27, 43, 50, 59, 67; NPT/CONF.2005/SR.4 §§ 2, 6, 9, 24, 30, 46, 52; NPT/CONF.2005/SR.5 §§ 46, 57; NPT/CONF.2005/SR.6 § 5, 9, 13, 19; NPT/CONF.2005/SR.7 §§ 7, 19, 28, 35; NPT/CONF.2005/SR.8 §§ 8, 13, 17, 46, 47; NPT/CONF.2005/SR.9 §§ 5, 8; NPT/CONF.2005/SR.11 §§ 2, 11, 21, 34, 35, 41, 47, 52; NPT/CONF.2005/SR.12 § 15.
32. Vid 2000 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 4, 16, 26, 36, 64, 69, 78, 93; NPT/CONF.2000/SR.3 §§ 4, 12, 35, 69, 75, 82; NPT/CONF.2000/SR.4 §§ 19, 33, 62; NPT/CONF.2000/SR.5 §§ 6, 9, 13, 29, 33; NPT/CONF.2000/SR.6 §§ 6, 11, 28, 53; NPT/CONF.2000/SR.7 §§ 5, 11, 13, 20, 30, 37, 47, 60; NPT/CONF.2000/SR.8 §§ 12, 14, 18, 21, 27; NPT/CONF.2000/SR.9 §§ 3, 7, 13, 29; NPT/CONF.2000/SR.10 §§ 10, 14, 17; NPT/CONF.2000/SR.11 §§ 1, 4, 9, 20, 25, 36, 44. – Vid 2005 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.2 §§ 2, 11, 18, 31, 46, 54, 56, 67, 72, 79; NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 16, 21, 27, 33, 43, 47, 59; NPT/CONF.2005/SR.4 §§ 6, 8, 30, 39, 46, 52; NPT/CONF.2005/SR.5 §§ 7, 20, 25, 46, 57; NPT/CONF.2005/SR.6 §§ 5, 9, 13, 19; NPT/CONF.2005/SR.7 §§ 7, 20, 28, 43, 45; NPT/CONF.2005/SR.8 §§ 8, 13, 26, 46; NPT/CONF.2005/SR.9 § 7; NPT/CONF.2005/SR.11 §§ 2, 10, 19, 27, 34, 35, 41, 53; NPT/CONF.2005/SR.12 §§ 4, 11, 15.
33. Vid 2000 års översynskonferens (om planer för att införa ett missilförsvarssystem som skulle strida mot ABM-fördraget) i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 36, 93; NPT/CONF.2000/SR.3 §§ 5, 35, 68, 77; NPT/CONF.2000/SR.4 §§ 52, 62; NPT/CONF.2000/SR.5 § 32; NPT/CONF.2000/SR.6 §§ 6, 30; NPT/CONF.2000/SR.7 §§ 16, 20, 33, 47; NPT/CONF.2000/SR.8 §§ 20, 25, 27; NPT/CONF.2000/SR.9 § 13; NPT/CONF.2000/SR.10 §§ 10, 21; NPT/CONF.2000/SR.11 §§ 5, 20, 25, 36, 44. – Vid 2005 års översynskonferens (om ABM-fördragets uppsägning) i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.4 §§ 8, 52; NPT/CONF.2005/SR.7 § 44.
34. Vid 2005 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.2 § 2, 79; NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 2, 28, 55, 65; NPT/CONF.2005/SR.4 § 9; NPT/CONF.2005/SR.5 § 17; NPT/CONF.2005/SR.6 § 19; NPT/CONF.2005/SR.7 § 5; NPT/CONF.2005/SR.9 § 8; NPT/CONF.2005/SR.11 §§ 18, 47; NPT/CONF.2005/SR.12 § 6.
35. Vid 2000 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 78, 94; NPT/CONF.2000/SR.4 §§ 14, 22, 38; NPT/CONF.2000/SR.5 §§ 18, 25, 34; NPT/CONF.2000/SR.6 §§ 11, 31, 37, 42; NPT/CONF.2000/SR.7 §§ 22, 38, 49, 52; NPT/CONF.2000/SR.8 § 26; NPT/CONF.2000/SR.9 §§ 4, 29; NPT/CONF.2000/SR.11 §§ 1, 11, 32, 47. – Vid 2005 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.2 § 48; NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 10, 17, 68; NPT/CONF.2005/SR.4 §§ 2, 5, 10, 30; NPT/CONF.2005/SR.5 §§ 42, 44; NPT/CONF.2005/SR.6 §§ 2, 12, 25; NPT/CONF.2005/SR.7 §§ 9, 24, 36, 45; NPT/CONF.2005/SR.8 §§ 17, 24, 47; NPT/CONF.2005/SR.11 §§ 2, 9, 27, 47, 51; NPT/CONF.2005/SR.12 § 6.
36. Vid 2000 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 14, 28, 36, 78; NPT/CONF.2000/SR.3 §§ 23, 35; NPT/CONF.2000/SR.4 § 62; NPT/CONF.2000/SR.5 §§ 8, 32; NPT/CONF.2000/SR.6 §§ 1, 28; NPT/CONF.2000/SR.7 § 20; NPT/CONF.2000/SR.8 §§ 17; NPT/CONF.2000/SR.9 §§ 7, 10; NPT/CONF.2000/SR.10 §§ 14, 21; NPT/CONF.2000/SR.11 §§ 1, 9, 19, 25, 36, 44. – Vid 2005 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.2 §§ 2, 7, 45, 47; NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 1, 9, 55, 66; NPT/CONF.2005/SR.4 §§ 1, 6, 8, 18, 30, 52; NPT/CONF.2005/SR.5 §§ 10, 17, 22, 46; NPT/CONF.2005/SR.6 §§ 13, 16; NPT/CONF.2005/SR.7 §§ 13, 20, 35; NPT/CONF.2005/SR.8 §§ 20, 28, 47; NPT/CONF.2005/SR.10 § 8; NPT/CONF.2005/SR.11 §§ 1, 8, 19; NPT/CONF.2005/SR.12 § 4.
37. Vid 2000 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 36, 93; NPT/CONF.2000/SR.3 §§ 23, 75, 82; NPT/CONF.2000/SR.4 §§ 10, 32, 37, 45, 54, 60, 72; NPT/CONF.2000/SR.5 §§ 3, 8, 13, 16, 23, 33, 39; NPT/CONF.2000/SR.6 §§ 6, 11, 25, 30, 37, 46, 49; NPT/CONF.2000/SR.7 §§ 7, 11, 22, 34, 47, 58, 59; NPT/CONF.2000/SR.8 §§ 2, 8, 12, 17, 21, 27; NPT/CONF.2000/SR.9 §§ 9, 10, 22, 29; NPT/CONF.2000/SR.10 §§ 3, 14, 21; NPT/CONF.2000/SR.11 §§ 1, 5, 7, 9, 19, 25, 36, 41. – Vid 2005 års översynskonferens i do-

- kumenten NPT/CONF.2005/SR.2 §§ 48, 55; NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 3, 9, 43, 55, 58, 65; NPT/CONF.2005/SR.4 §§ 6, 8, 30, 51, 52; NPT/CONF.2005/SR.5 §§ 13, 45, 52; NPT/CONF.2005/SR.6 §§ 12, 16, 23; NPT/CONF.2005/SR.7 §§ 5, 13, 31, 35; NPT/CONF.2005/SR.8 §§ 12, 17, 23, 27; NPT/CONF.2005/SR.10 §§ 1, 9; NPT/CONF.2005/SR.11 §§ 2, 8, 18, 38, 47, 50; NPT/CONF.2005/SR.12 §§ 2, 6.
38. Vid 2000 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2000/SR.2 §§ 43 och följande, 51 och följande, 83 och följande, NPT/CONF.2000/SR.3 §§ 41 och följande, 60 och följande – Vid 2005 års översynskonferens i dokumenten NPT/CONF.2005/SR.2 §§ 32 och följande, NPT/CONF.2005/SR.3 §§ 45 och följande.
39. Treaty of May 24, 2002, between the United States of America and the Russian Federation on Strategic Offensive Reductions, <http://www.state.gov/t/isn/10527.htm> (2015-03-01).
40. Treaty of April 8, 2010, between the United States of America and the Russian Federation on Measures for the Further Reduction and Limitation of Strategic Offensive Arms, <http://www.state.gov/documents/organization/140035.pdf> (2015-03-01).
41. Op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 98.
42. Op cit, översynskonferensernas dokument NPT/CONF.1995/32 (Part I), beslut 2, § 4:b, s 10, och NPT/CONF.2000/28 (Parts I and II), steg 3, s 14, båda se not 1.
43. Feiveson, Harold A; Glaser, Alexander; Mian, Zia; von Hippel, Frank N: *Unmaking the Bomb. A Fissile Material Approach to Nuclear Disarmament and Nonproliferation*. Massachusetts Institute of Technology Press, Cambridge MA/London 2014, s 144-157, i synnerhet s 148-150.
44. Op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 99.
45. Se (1) Asada, Masahiko: "CTBT: Legal Questions Arising From Its Non-Entry-Into-Force", i *Journal of Conflict and Security Law*, 1. häftet 2002, s 85-122; (2) Tabassi, Lisa: "The Nuclear Test Ban: *Lex Lata* or *de Lege Ferenda*?", i *Journal of Conflict and Security Law*, 2. häftet 2009, s 309-352.
46. CTBT:s status publiceras fortlöpande av FN:s generalsekreterare såsom fördragets depositarie på https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVI-4&chapter=26&lang=en (2015-03-01).
47. Ford, Christopher A: "Interpreting Article VI of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons", i *The Nonproliferation Review*, 3. häftet 2007, s 401-428. – Jfr fjärde punkten i ingressen till ABM-fördraget som har följande ordalydelse: "The United States of America and the Union of Soviet Socialist Republics, hereinafter referred to as the Parties, [...] Mindful of their obligations under Article VI of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, [...]".
48. Op cit, dokument NPT/CONF.2000/28 (Parts I and II), se not 1, steg 7, s 14. – Steg 7 i slutdokumentet har följande ordalydelse: "7. The early entry into force and full implementation of START II and the conclusion of START III as soon as possible while preserving and strengthening the Treaty on the Limitation of Anti-Ballistic Missile Systems as a cornerstone of strategic stability and as a basis for further reductions of strategic offensive weapons, in accordance with its provisions."
49. Jfr op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 102.
50. Op cit, Ford, Christopher A, se not 47, s 415.
51. Se (1) Hopmann, P Terrence: "The Debate in the U.S.: Towards Obama's Vision of a World without Nuclear Weapons", s 47-70, samt (2) Michalech, Linda: "Continuity or Change: The Nuclear Posture Reviews of George W. Bush and Barack Obama", s 111-128, båda i Gärtner, Heinz (utg): *Obama and the Bomb. The Vision of a World Free of Nuclear Weapons*. Peter Lang, Frankfurt am Main/Berlin/Bern/Bryssel/New York/Oxford/Wien 2011
52. Cliff, David; Elbahtimy, Hassan och Persbo, Andreas: *Irreversibility in Nuclear Disarmament. Practical Steps Against Nuclear Rearmament*. VERTIC, London 2011, s 46-48.
53. Fördraget den 8 december 1987 mellan Amerikas förenta stater och de Socialistiska Rådsrepublikernas Union om avskaffande av mellan- och kortdistansmissiler (Treaty of December 8, 1987, between the United States of America and the Union of Soviet Socialist Republics on the Elimination of their Intermediate-Range and Shorter-Range Missiles), <http://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm#text> (2015-03-01). – Se närmare härom (1) Bunn, George: *Arms Control by Committee. Managing Negotiations with the Russians*, Stanford

- University Press, Stanford 1992, s 142-167; (2) Lavieille, Jean-Marc: *Droit international du désarmement et de la maîtrise des armements*, L'Harmattan, Paris/Montreal 1997, s 211-221; (3) Meier, Oliver: "Die Krise des INF-Vertrages", i *SWP-Aktuell*, 11. häftet 2015, http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/aktuell/2015A11_mro.pdf (2015-03-01).
54. Op cit, Cliff, David m fl, se not 52, s 53 f.
55. Ibid, s 59.
56. Ibid, s 60 f.
57. Op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 100.
58. Op cit, dokument NPT/CONF.2000/28 (Parts I and II), se not 1, steg 5, s 14. – Steg 5 i slutdokumentet har följande ordalydelse: "5. The principle of irreversibility to apply to nuclear disarmament, nuclear and other related arms control and reduction measures."
59. Se ovan not 27.
60. Op cit, dokument NPT/CONF.2010/50 (Vol. I), se not 1, s 20. – Handling 2 i slutdokumentets del I har följande ordalydelse: "Action 2: All States parties commit to apply the principles of irreversibility, verifiability and transparency in relation to the implementation of their treaty obligations."
61. Se härom (1) op cit, Bring, Ove, se not 24, s 151-153; (2) Bunn, George: *Strengthening Nuclear Non-Proliferation Assurances for Non-Nuclear-Weapons States*, Lawyers Alliance for World Security, Washington 1993; (3) Simpson, John: "The Role of Security Assurances in the Nuclear Nonproliferation Regime", i Knopf, Jeffrey W (utg): *Security Assurances and Nuclear Nonproliferation*, Stanford University Press, Stanford 2012, s 57-85.
62. Roscini, Marco: "Negative Security Assurances in the Protocols Additional to the Treaties Establishing Nuclear Weapon-Free Zones", i op cit, Gärtner, Heinz, se not 51, s 129-148.
63. Op cit, se not 6, s 266 § 105(2)(D): "specific obligations under treaties and *other undertakings*" (min kursivering).
64. Roscini, Marco: "Something Old, Something New: The 2006 Semipalatinsk Treaty on a Nuclear Weapon-Free Zone in Central Asia", i *Chinese Journal of International Law*, 3. häftet 2008, s 593-624, i synnerhet s 617 f not 116, <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/7/3/593.full.pdf+html> (2015-03-01).
65. Fry, James D: *Legal Resolution of Nuclear Non-Proliferation Disputes*, Cambridge University Press, Cambridge 2013, s 93-95.
66. Ibid, s 96-101. – Om rättsfiguren "estoppel" i folkrätten se Martin, Antoine: *L'estoppel en droit international public*, Pedone, Paris 1979.
67. Bunn, George: "The Legal Status of U.S. Negative Security Assurances to Non-Nuclear Weapon States", i *The Nonproliferation Review*, 3. häftet 1997, s 9 f.
68. (1) International Court of Justice [ICJ]: "Nuclear Tests Case (Australia v. France), Judgment of December 20, 1974", i *ICJ Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders 1996*, s 267 f §§ 41-46, <http://www.icj-cij.org/doCKET/files/58/6093.pdf>, (2) ICJ: "Nuclear Tests Case (New Zealand v. France), Judgment of December 20, 1974", i *ICJ Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders 1996*, s 472 f §§ 44-49, <http://www.icj-cij.org/doCKET/files/59/6159.pdf> (båda 2015-03-01).
69. Se som aktuellt exempel statspresidenten François Hollandes tal på flygvapenbasen i Istres-Le Tubé den 19 februari 2015, i vilket han högtidligen – och på ett folkrättsligt relevant sätt – bekräftade Frankrikes negativa säkerhetsgarantier; Présidence de la République: "Discours sur la dissuasion nucléaire – Déplacement auprès des forces aériennes stratégiques sur la base d'Istres le 19 Février 2015", 31:a stycket, <http://www.elysee.fr/declarations/article/discours-sur-la-dissuasion-nucleaire-deplacement-aupres-des-forces-aeriennes-strategiques-istres-3/> (2015-03-01).
70. Op cit, dokument NPT/CONF.2010/50 (Vol. I), se not 1, s 20. – Handling 8 i slutdokumentets del I har följande ordalydelse: "Action 8: All nuclear-weapon States commit to fully respect their existing commitments with regard to security assurances. Those nuclear-weapon States that have not yet done so are encouraged to extend security assurances to non-nuclear-weapon States parties to the Treaty."
71. James D Fry anför att negativa säkerhetsgarantier såsom ensidiga rättshandlingar sedan i sitt sammanhang kan uppfattas som integrerade beståndsdelar av NPT:s fördragskomplex; op cit, se not 65, s 99 f och 103.
72. Se ovan not 36.
73. Op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 103.

74. Jfr Burns, Richard Dean och Siracusa, Joseph M: *A Global History of the Nuclear Arms Race. Weapons, Strategy, and Politics*, band 2, Praeger, Santa Barbara CA 2013, s 413-446.
75. Op cit, dokument NPT/CONF.2010/50 (Vol. I), se not 1, s 20. – Handling 5:c i slutdokumentets del I har följande ordalydelse: ”Action 5: The nuclear-weapon States commit to accelerate concrete progress on the steps leading to nuclear disarmament, contained in the Final Document of the 2000 Review Conference, in a way that promotes international stability, peace and undiminished and increased security. To that end, they are called upon to promptly engage with a view to, inter alia: [...] (c) To further diminish the role and significance of nuclear weapons in all military and security concepts, doctrines and policies; [...].”
76. Op cit, Rådgivande yttrande om lagligheten av hot om eller bruk av kärnvapen, se not 6, s 246 § 47.
77. Op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 103.
78. Op cit, dokument NPT/CONF.2010/50 (Vol. I), se not 1, s 20.
79. Op cit, Beynio, Jens (2010), se not 7, s 103.